

Rammer for eierstyring

Eierskapskontroll – Porsgrunn kommune

2018 :: 405 006

[Klikk her for tips til å
lese rapporten
elektronisk](#)

Forord

Telemark kommunerevisjon IKS er et av landets største interkommunale revisjonsselskaper. Alle de 18 kommunene i Telemark, Larvik kommune i Vestfold og Telemark fylkeskommune er eiere av selskapet. Vi utfører revisjon og andre tjenester for våre eiere og andre kommunale/fylkeskommunale aktører.

Telemark kommunerevisjon IKS utfører selskapskontroll (eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon) innenfor en rekke områder, og med forskjellige innfallsvinkler. Våre ansatte har samfunnsfaglig, økonomisk og juridisk utdanning på mastergradsnivå, og har bred kompetanse innen offentlig forvaltning. Vi samarbeider faglig og administrativt med Buskerud kommunerevisjon IKS og Vestfold kommunerevisjon. Vi gjennomfører oppdragene i samsvar med Norges kommunerevisorforbunds standard for forvaltningsrevisjon ([RSK 001](#)) og anerkjente normer og anbefalinger for eierstyring og selskapskontroll. Denne selskapskontrollen er gjennomført av Anne Sæterdal og Kirsti Torbjørnson.

Porsgrunn kommune har fått følgende selskapskontrollrapporter etter 2014:

- 405 004 Grenland Havn IKS (2015)
- 406 005 Renovasjon i Grenland IKS (2017)

Du kan finne alle våre rapporter på vårt nettsted www.tekomrev.no.

Innhold

Sammendrag	1
1 Innledning	3
1.1 Bakgrunn, formål og problemstillinger	3
1.2 Metode	3
1.3 Kilder for kriterier	4
1.4 Avgrensning	4
1.5 Høring	4
2 Kommunens rutiner for eierstyring	5
3 Tilrettelegge for god eierstyring	6
3.1 Opplæring	6
3.2 Representasjon i eierorgan	7
3.3 Avklaringer og rapportering	9
3.4 Samordning av eierskap	13
4 Vurdering av eierstyring	14
5 Konklusjoner og anbefalinger	18
Vedlegg 1: KS' anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll	20
Leser du dokumentet elektronisk?	23

Foto forside: Svilen Milev, www.effective.com

Sammendrag

Bestilling og bakgrunn

Eierskapskontrollen er bestilt av kontrollutvalget i Porsgrunn kommune i sak 4/18. Bakgrunn for bestillingen er plan for selskapskontroll 2016-2019, vedtatt av bystyret i Porsgrunn.

Kontrollutvalget har bedt om svar på følgende:

I hvilken grad legger Porsgrunn kommune til rette for god eierstyring?

- *Sørger kommunen for*
  - *at folkevalgte får opplæring i eierstyring,*
  - *at eierrepresentantene har gyldig fullmakt, og*
  - *at selskapsspørsmål får nødvendig avklaring med og blir rapportert til bystyret/formannskapet?*
  - *tiltak som sikrer ønsket samordning med andre eiere?*

Metode

Eierskapskontrollen er gjort i overensstemmelse med kommunelovens regler om selskapskontroll i §§ 77 og 80, samt forskrift om kontrollutvalg §§ 13 og 14.

Vi har sett på bystyrets og formannskapets roller som eierorgan i behandlingen av saker som gjelder Porsgrunn Utvikling AS, Brevik Fergeselskap IKS, GREP Grenland AS og Grenland Havn IKS. Vi har primært sett på årene 2016 og 2017. Selskapene er valgt ut i samråd med kontrollutvalget, og vi har lagt vekt på eierandel, eierform og tidligere selskapskontroller.

Vi har innhentet informasjon fra kommunen om opplæring i eierskap og eierstyring, kommunens eiermelding, delegasjonsreglement og innkallinger til og protokoller fra generalforsamlinger og representantskap, samt andre relevante politiske vedtak knyttet til de aktuelle selskapene.

Funn og konklusjoner

Samlet sett har kommunen flere tiltak som kan legge til rette for god eierstyring. Kommunen har utarbeidet en eiermelding som gir mye og nyttig informasjon, men det er informasjon om selskapene som ikke er oppdatert.

Kommunen har sørget for at folkevalgte får opplæring i eierstyring. Kommunen bør sikre at eiermeldingens del om politisk gjennomgang av eierstrategier blir fulgt opp og at en i hver valgperiode får en samlet gjennomgang av eierpolitikken.

Porsgrunn kommune sikrer til en viss grad at eierrepresentanter har gyldig fullmakt. Ordførers fullmakt til å møte i generalforsamlinger bør nedfelles i delegasjonsreglementet eventuelt i eierstyringsprinsippene. Kommunen ivaretar anbefalingen om å ha ledende folkevalgte i eierorganene, men har ikke sikret godt nok at representasjonen utøves i tråd med habilitetsreglene.

Det er etablert en fast ordning for at selskapsspørsmål kan bli avklart med og rapportert til formannskapet og bystyret, men ordningen er i liten grad fulgt opp. Vi har sett at bystyret har behandlet saker som krever bystyrevedtak etter loven. I henhold til eierstyringsprinsippene burde formannskapet fått seg forelagt også ordinære saker til representantskap/generalforsamling, som f.eks. valg av styret.

Kommunen har gjennomført eiermøter, som er et viktig tiltak for å sikre samordning med andre eiere, men har i liten grad felles eierstrategier for selskap de eier sammen med andre. Kommunen bør også sikre felles føringer for bl.a. innkallingsfrister til generalforsamling i selskap som eies sammen med andre og at kommunens føringer er kjent og blir fulgt opp av selskapene.

Anbefalinger

Vi anbefaler Porsgrunn kommune å:

- gjennomgå og oppdatere kommunens Eiermelding og sikre at eierstyringsprinsippene følges,
- sikre at fullmakter til eierrepresentanter er forankret i vedtak i bystyret eller formannskapet,
- treffe tiltak for å ivareta habilitetsreglene i eiersaker,
- treffe tiltak for å sikre at innkallinger til representantskap/generalforsamling kan behandles av formannskapet,
- vurdere flere tiltak for å sikre samordning av eierskap.

Skien, 22.05.18

Telemark kommunerevisjon IKS

1 Innledning

1.1 Bakgrunn, formål og problemstillinger

Eierskapskontrollen er bestilt av kontrollutvalget i Porsgrunn kommune i sak 4/18. Bakgrunn for bestillingen er plan for selskapskontroll 2016-2019, vedtatt av bystyret i Porsgrunn.

Kontrollutvalget har bedt om svar på følgende:

I hvilken grad legger Porsgrunn kommune til rette for god eierstyring?

- *Sørger kommunen for*
  - *at folkevalgte får opplæring i eierstyring,*
  - *at eierrepresentantene har gyldig fullmakt, og*
  - *at selskapsspørsmål får nødvendig avklaring med og blir rapportert til bystyret/formannskapet?*
  - *tiltak som sikrer ønsket samordning med andre eiere?*

1.2 Metode

Denne kontrollen er en eierskapskontroll, som er en av kontrollformene i selskapskontrollen. Kontrollen er gjennomført i samsvar med kommunelovens regler om selskapskontroll i §§ 77 og 80, forskrift om kontrollutvalg §§ 13 og 14.

Kontrollen omfatter hovedsakelig årene 2016 og 2017. Vi har sett på bystyrets og formannskapets roller som eierorgan i behandlingen av saker som gjelder følgende selskap:

• Porsgrunn Utvikling AS	100%
• Brevik fergeselskap IKS	50%
• GREP Grenland AS	34%
• Grenland Havn IKS	33,33%

Selskapene er valgt ut i samråd med kontrollutvalget, og vi har lagt vekt på eierandel, eierform og tidligere selskapskontroller.

Vi har innhentet dokumentasjon fra kommunen når det gjelder folkevalgtopplæring og andre tiltak for opplæring i eierskap og eierstyring, gjennomførte eiermøter, vedtekter/selskapsavtaler for de fire selskapene, fullmakt til å møte i generalforsamling, vedtak om valg av representant til representantskapet, innkallinger og protokoller fra representantskap og generalforsamling og eventuell behandling av disse i formannskapet og

informasjon om hvordan kommunens eierstyringsprinsipper er videreformidlet til selskapene. Videre har vi gjennomgått kommunens Eiermelding og delegasjonsreglement, samt andre relevante politiske vedtak knyttet til de aktuelle selskapene. Vi har også benyttet informasjon fra kommunens og selskapenes nettsider og styrevervregisteret.no, foretaksregisteret i Brønnøysund og proff.no.

Det er ikke gjennomført intervju med representanter fra selskapene eller med Eierrepresentanter.

1.3 Kilder for kriterier

Kriterier for vurderingene i rapporten bygger i hovedsak på følgende kilder:

- lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (koml)
- lov 29. januar 1999 om interkommunale selskap (IKS-lova)
- lov 13. juni 1997 om aksjeselskap (asl)
- KS' anbefalinger for eierstyring
- Reglement for folkevalgte organer og delegasjon i Porsgrunn kommune 2015 -2019
- Porsgrunn kommunes prinsipper for eierstyring, vedtatt av bystyret 21.01.16.
- Selskapsvedtekter/selskapsavtaler

1.4 Avgrensning

Vi ser på om kommunen har rutiner for eierstyring, men vurderer kun om de er i tråd med gjeldende regler og anbefalinger på utvalgte områder. Vi ser på krav til opplæring av folkevalgte knyttet til eierskap og eierstyring, krav til kommunens representasjon i Eierorganer, rapportering og avklaring med kommunens Eierorgan og samordning av eierskap.

1.5 Høring

Utkast til rapport er sendt på høring til kommunen og de selskapene som er omfattet av kontrollen. Vi har fått høringssvar fra kommunen og GREP Grenland AS. Kommunen skriver at de ikke har noen innvendinger til rapporten og at anbefalingene vil bli fulgt opp.

GREP Grenland AS skriver at innholdet i rapporten stemmer med deres inntrykk. De bekrefter at det har vært ett Eiermøte de siste syv årene, som kom på initiativ fra styret og administrasjonen i selskapet. De opplyser at selskapet arrangerer jevnlig obligatorisk styrekurs. Det kommenteres videre at det har vært få initiativ fra kommunens ledelse til en jevnlig dialog om eierstyring og forventninger og ønsker fra Eier. I år har rådmann og hans

ledergruppe vært på besøk i selskapets nye lokaler. Administrerende direktør har blitt invitert til bystyret en gang i løpet av de siste syv årene.

Høringssvarene har ikke ført til endringer i rapporten, men det er gjort noen tekstlige redigeringer i del 4.1.1 og del 5.

2 Kommunens rutiner for eierstyring

Porsgrunn bystyre vedtok kommunens Eiermelding den 21.01.16. Eiermeldingen er todelt. Del 1 inneholder generell informasjon om eierskap og eierstyring og omfatter kommunens eierstyringsprinsipper og praktisk oppfølging av disse. Del 2 inneholder kommunens eierposisjoner med beskrivelse av selskapsformer samt en oversikt over hvilke selskaper kommunen eier. Del 2 skal også omfatte separate eierstrategier for de viktigste selskapene/foretakene kommunen eier.

Prinsippene for eierstyring i del 1 er formulert i 11 punkt, som omhandler:

- bystyrets og formannskapets roller som eierorgan og føringer for utøvelse av eierskap fra kommunens side,
- krav til utbytte-/avkastningsmål og til kapitalstruktur,
- føringer for eiers håndtering av saker knyttet til selskapsstyrer: valg, styreevaluering, styresammensetning og godtgjøring,
- forventninger til selskapene knyttet til etikk, åpenhet og samfunnsansvar.

Hvert eierprinsipp er utdypet med forklarende tekst i dokumentet.

Administrasjonen opplyser at Eiermeldingen er gjort kjent for selskapene gjennom at dokumentasjonen er lagt på kommunens nettsider.

Det framgår av eierstyringsprinsipp nr. 5 at bystyret er kommunens øverste organ for behandling av eiersaker. Bystyrets og formannskapets roller er utdypet i kommentarer til prinsippene: Bystyret skal behandle eierpolitikk for valgperioden gjennom den helhetlige Eiermeldingen, og ajourførte eierstrategier for det enkelte selskap skal behandles hver høst. Andre saker som gjelder det enkelte selskap skal behandles av formannskapet. Dette gjelder saker som innkalling til generalforsamlinger og rapporteringer fra selskapene m.m. og

oppnevning av hvem som skal møte for kommunen på generalforsamling. I eierstyringsprinsipp nr. 4 er det lagt til grunn at det er etablert rutiner for løpende eieroppfølging, slik at bystyrets syn blir videreformidlet til kommunens representanter i generalforsamling og representantskap. Formannskapet er delegert myndighet for kommunens eierinteresser i interkommunale selskaper, aksjeselskap e.l.

Eiermeldingen med eierstyringsprinsipper og eierposisjoner er lagt på kommunens nettside. Under eierposisjoner har kommunen både informasjon om ulike eierformene for selskap de eier, samt informasjon om det enkelte selskap. Sidene er ryddige og oversiktlige, og kommunen gir her mye og nyttig informasjon. Vi ser imidlertid at det er feil i noen lenker og at det er informasjon om selskapene som ikke er oppdatert. Det er også i eierstyringsprinsippene vist til en del tre som ikke er utarbeidet.

3 Tilrettelegge for god eierstyring

I hvilken grad legger Porsgrunn kommune til rette for god eierstyring?

For å undersøke om kommunen har lagt til rette for god eierstyring, har vi valgt å se på tiltak og praksis på noen områder som er sentrale for å sikre det. Vi ser på:

- folkevalgtes opplæring i eierstyring,
- fullmakt til eierrepresentantene,
- avklaring og rapportering av selskaps spørsmål med formannskap/bystyret,
- tiltak som sikrer ønsket samordning med andre eiere.

3.1 Opplæring

Sørger kommunen for at politikerne får opplæring i eierstyring?

3.1.1 Kontrollkriterier

KS anbefaling nr. 1 om eierskap handler om obligatorisk opplæring av og informasjon til folkevalgte. KS anbefaler følgende:

- Kommunen bør som en del av sitt folkevalgtprogram gjennomføre obligatoriske kurs eller eierskapsseminarer. Den første opplæringen bør gjennomføres i

løpet av de første 6 månedene av valgperioden. Det anbefales at kommunestyret får en oversikt over status for selskapene.

3.1.2 Fakta om folkevalgtopplæring

Porsgrunn kommune har hatt en egen del i folkevalgtopplæringen hvor eierstyring var tema. Denne delen ble gjennomført 22.10.15. Det var satt av 1 ½ time til tema eierstyring – kommunen som eier. Temaene som ble gjennomgått var:

- Hva er god eierstyring?
- Ulike selskapsformer og hvordan en utøver eierstyring, hvor en bl.a. så på kommunens eierstyringsprinsipper, hvordan kommuner kan drive eierstyring og roller og rolleforståelse (politiske organer, eierorganer, selskapsstyret)
- Styrearbeid

Tilbud om opplæring ble gitt til både faste medlemmer og varamedlemmer. Det var frivillig å delta. Det ble ikke ført oversikt over faktisk oppmøte, men to faste medlemmer hadde meldt forfall.

Kommunens eierstyringsprinsipper stiller ikke krav til opplæring av folkevalgte/eierrepresentanter, men det er lagt opp til årlig behandling av eierstrategier og en total gjennomgang av eierpolitikken hvert fjerde år. Dette er foreløpig ikke blitt gjennomført.

I tillegg har det vært et informasjonsmøte i regi av Skagerak energi med informasjon om selskapet og kraftbransjen som var åpent for alle folkevalgte i eierkommunene.

3.2 Representasjon i eierorgan

Sørger kommunen for at eierrepresentantene har gyldig fullmakt?

3.2.1 Kontrollkriterier

Hovedspørsmålet her er om den som har vært kommunens representant i generalforsamling eller representantskap er formelt berettiget til å representere kommunen, og om representasjonen er avklart med og utøvd i samsvar med eventuelle føringer fra riktig politisk organ. Vi vurderer også om representasjonen er organisert i samsvar med gjeldende lovverk og KS anbefalinger.

- Bystyret selv skal velge representant til representantskapet i interkommunale selskap etter innstilling fra valgmennd (kommunens eierstyringsprinsipp nr. 5 og IKS-loven § 6)
- Representant i representantskapet kan ikke velges som styremedlem i et IKS (IKS-loven § 10)
- Representasjon må utøves i samsvar med habilitetsreglene.
- Formannskapet skal ivareta kommunens interesser i selskaper, og kan gi fullmakt til å møte i generalforsamling for selskap som kommunen eier. (Delegasjonsreglementet § 3 og Eierstyringsprinsipp nr. 5)
- Ledende folkevalgte bør velges til å representere kommunen i eierorganene (KS anbefaling nr. 7)

3.2.2 Fakta om representasjon

Bystyret har i sak 7/16 den 21.01.16 valgt medlemmer og varamedlemmer til fire interkommunale selskaper, bl.a. Grenland Havn IKS og Brevik Fergeselskap IKS etter innstilling fra valgmennda. Medlemmene er valgt for hele valgperioden. Både for Brevik Fergeselskap IKS og Grenland Havn IKS er det valgt varamedlemmer i rekke. Grenland Havn IKS har nedfelt i selskapsavtalen at det skal være vara i rekke.

I eierstyringsprinsippene er det nedfelt at representantskapsmedlemmer skal velges blant bystyrets medlemmer. Alle medlemmene i representantskapet til de to interkommunale selskapene som vi har sett på, er medlemmer av bystyret. For Grenland Havn IKS sitter tre av de fire representantene i representantskapet i formannskapet, hvorav en er varaordfører og en hovedutvalgsleder. Den fjerde er vara til formannskapet, og er medlem av hovedutvalg for miljø og byutvikling. For Brevik Fergeselskap IKS er en representant i formannskapet, de to andre er vara i formannskapet og faste medlemmer av hovedutvalg for miljø og byutvikling.

Ingen av representantene i representantskapet til de to interkommunale selskapene er valgt som styremedlem i selskapet. Vi ser at det er personer som er valgt til styret og representantskap for de to interkommunale selskapene med familierelasjoner.¹ En slik familierelasjon medfører ikke automatisk inhabilitet, men det kan i prinsippet oppstå enkeltsaker der det kan være grunn til å vurdere mulig inhabilitet.

---

¹ Dette gjelder Grenland Havn IKS og Brevik fergeselskap IKS der to søsken sitter i henholdsvis representantskap og styret som faste eller vara-representanter.

Det er ordfører som møter i generalforsamling i de to aksjeselskapene vi har sett på. I to tilfeller har det vært andre som har møtt for ordfører. Det gjelder ekstraordinær generalforsamling for GREP Grenland AS 12.09.16², der styreleder fikk fullmakt og ordinær generalforsamling 22.05.17 for GREP Grenland AS, der varaordfører fikk fullmakt. Begge fullmakter var gitt skriftlig fra ordfører. Vi har ikke sett skriftlig fullmakt til ordfører.³ I protokoll fra generalforsamlingene er det for GREP Grenland AS opplyst om fullmakt når andre enn ordfører har møtt, ellers ikke. I protokollene fra generalforsamling til Porsgrunn utvikling AS er det opplyst i protokollen at ordfører var tilstede med fullmakt.

Varaordfører sitter som nestleder i styret til GREP Grenland AS. Varaordfører har i tillegg møtt som kommunens eierrepresentant i eiermøte i GREP Grenland AS som ble gjennomført høsten 2017.

I følge kommunens delegasjonsreglement har formannskapet myndighet i saker som gjelder kommunens eierinteresser i selskap. Ordfører er ikke gitt noen spesiell fullmakt for oppfølging av eierskap.

Alle kommunens folkevalgte er registrert i styrevervregisteret med vervet som folkevalgt og verv i selskapene vi har sett på. Kommunen har også nedfelt en forventning om at styremedlemmer i selskap som kommunen eier, registrerer sine verv i styrevervregisteret. For alle de selskapene vi har sett på er det styremedlemmer som ikke er registrert i styrevervregisteret. I eierstyringsprinsippene har kommunen nedfelt at rådmann og ordfører ikke skal sitte i selskapsstyre, og at en må være oppmerksom på mulige habilitetskonflikter dersom folkevalgte er styremedlemmer.

3.3 Avklaringer og rapportering

Sørger kommunen for at selskaps spørsmål får nødvendig avklaring med og blir rapportert til bystyret/formannskapet?

---

² Eneste reelle sak på generalforsamlingen var endring av styret, fordi en av de ansattes representanter i styret hadde sluttet i selskapet. En av de ansattes vararepresentanter ble valgt som en av fire faste styremedlemmer som de ansatte velger og antallet varamedlemmer valgt blant de ansatte ble redusert fra fem til fire.

³ Vi har bedt om å få de fullmakter som er gitt for deltakelse i generalforsamling på vegne av kommunen.

3.3.1 Kontrollkriterier

Bystyret er kommunens øverste organ og utøver kommunens eierskap dersom dette ikke er delegert. Kommunens eierskap i selskap skal utøves innenfor den rammen bystyret har satt, og i samsvar med delegert myndighet. I kommunens delegasjonsreglement § 3 er myndighet i saker som gjelder kommunens eierinteresser i interkommunale selskap, aksjeselskap el. lagt til formannskapet. I eierstyringsprinsippene er det vist til at formannskapet følger opp kommunens eierinteresser i den grad dette er delegert fra bystyret og skal behandle dokument fra generalforsamling og representantskap, jf. eierstyringsprinsipp nr. 5.

I kommentar til eierstyringsprinsipp nr. 4 er det vist til at det er etablert rutiner for løpende eieroppfølging, slik at bystyrets syn blir videreformidlet til kommunens representanter i generalforsamling og representantskap.

For at formannskapet skal kunne behandle sakene i forkant av generalforsamlinger vil det normalt være gunstig å regulere en lenger innkallingsfrist enn kravet i aksjeloven, som er en uke.⁴ Eventuelle bestemmelser om forlenget innkallingsfrist til generalforsamling bør tas inn i selskapets vedtekter, slik at slike frister blir bindende for selskapet, jf. KS anbefaling nr. 8. Kommunen har i kommentar til eierstyringsprinsipp nr. 6 fastsatt at styret skal sørge for å oversende dokument til generalforsamling/representantskapsmøte minst seks uker i forkant, dersom disse skal behandles politisk.

Ifølge Porsgrunn kommunes eierstyringsprinsipper med tilhørende kommentarer, skal bystyret ha en total gjennomgang av eierpolitikken hvert fjerde år, senest ett år etter konstituering av det nye kommunestyret. Det framgår videre at Porsgrunn kommune legger opp til bruk av selskapsvise eierstrategier som et viktig verktøy i sin eierskapspolitikk. Rådmannen skal fremme sak for kommunestyret hver høst med oppdaterte eierstrategier.

Vi har utledet kriterier fra kommunens eierstyringsprinsipp nr. 4 og 5 med tilhørende kommentarer, samt KS sine anbefalinger.

- ***Kommunen skal ha rutiner som sikrer at bystyrets syn blir videreformidlet til kommunens representanter i generalforsamling og representantskap.***
- ***Formannskapet skal behandle generalforsamlingsdokumenter og representantskapsdokumenter.***
  - ***Bestemmelser om forlenget innkallingsfrist til generalforsamling bør tas inn i selskapets vedtekter.***

---

⁴ Innkalling til representantskap skal skje med minst fire ukers varsel, jf. IKS-loven § 8.

- ***Rådmannen skal fremme sak for bystyret hver høst med oppdaterte eierstrategier.***

3.3.2 Fakta om avklaringer og rapportering

I Eiermeldingen er det lagt opp til en årlig gjennomgang av oppdaterte eierstrategier i bystyret. Rådmannen opplyser at bystyret i denne gjennomgangen vil gi sine signaler for utøving av kommunens eierskap. Disse signalene skal danne rammene for formannskapet sin behandling av dokumenter til representantskap og generalforsamling. Slik sett skal kommunen sikre at formannskapets føringer til kommunens representanter i generalforsamling og representantskap er i tråd med bystyrets syn.

Innkalling til representantskap/generalforsamling og politisk behandling

Grenland Havn IKS

I selskapsavtalen er det fastlagt at innkalling til ordinært representantskapsmøte skal skje med minst fire ukers varsel og at deltakernes skal varsles med tilsvarende frist.

Innkalling til representantskapsmøtene er mottatt i kommunen fire uker før møtet avholdes. Selskapet har flere møter i året. I 2016 ble det gjennomført fire og i 2017 tre. Med unntak av ett møte, var alle innkallinger mottatt slik at de kunne vært behandlet i et formannskapsmøte. En innkalling er behandlet av bystyret i løpet av de to årene, sak 23/17. Her var det en sak om endring av selskapsavtalen for å kunne øke låneopptaket. I de andre representantskapsmøtene har det vært ordinære saker til behandling, herunder valg av styre. I tillegg har det vært saker knyttet til salg og erverv av areal/eiendom.

Brevik fergeselskap IKS

I selskapsavtalen er det fastlagt at innkalling til ordinært representantskapsmøte skal skje med minst fire ukers varsel og at deltakernes skal varsles med tilsvarende frist.

Innkalling til ordinære representantskapsmøter i 2016 og 2017 er sendt medlemmer i representantskapet rundt syv uker i forkant. Det var i tillegg ett ekstraordinært representantskapsmøte i 2016, der innkalling ble sendt fire uker i forkant. Det er ikke sendt innkalling til kommunen som deltaker i selskapet. Innkallingene har heller ikke vært satt opp som politiske saker i formannskap eller bystyret i forkant av representantskapsmøtene.

I de to representantskapsmøtene vi har undersøkt er det en sak som skal behandles av bystyret, det gjelder forslag til endring av selskapsavtale. Forslaget til endring av selskapsavtale ble først behandlet av representantskapet i juni 2016, som vedtok at forslaget

skulle sendes til bystyret/fylkesting for behandling. Forslaget ble behandlet av bystyret i sak 74/16, og representantskapet endret selskapsavtalen i tråd med vedtaket i bystyret. Representantskapet har også behandlet overordnede mål og retningslinjer for selskapet, der en bl.a. har vedtatt å etablere dialog med Kragerø Fjordbåtselskap for å identifisere områder en kan jobbe tettere sammen både på drift og administrasjon.

GREP Grenland AS

I vedtektene er det fastlagt at innkalling til generalforsamling normalt skal skje med fire ukers varsel.

Innkalling til ordinære generalforsamlinger er mottatt i kommunen rundt seks uker i forkant. Det er var en ekstraordinær generalforsamling i 2016 der innkalling ble mottatt fem uker i forkant. Innkalling til generalforsamling i 2016 er fremmet som sak for formannskapet. For alle generalforsamlingene er innkalling mottatt tidsnok til at de kunne vært satt opp som sak. Det har ikke vært andre saker enn ordinære saker på generalforsamlingene.

Porsgrunn Utvikling AS

Vedtektene har ikke bestemmelser om frist for innkalling til generalforsamling. I kommunens eierstrategi for selskapet er det fastsatt at selskapet minst seks uker før generalforsamlingen skal sende dokumentene til rådmann, som skal legge dem fram for formannskapet.

Eierstrategien for selskapet ble vedtatt 18.05.17. Det er nedfelt i den at selskapet skal rapportere årlig på hvordan bystyrets eierprinsipper og eierstrategi er implementert i selskapets styrende dokument og hvordan de er fulgt opp i den løpende driften av selskapet. Dette er ikke omtalt i selskapets årsrapport for 2017.

Innkalling til generalforsamling i 2016 ble mottatt tre uker og to dager før generalforsamling. Innkallingen kom tre dager før formannskapsmøtet, og det var ingen flere møter i formannskapet før generalforsamling ble avholdt. I 2017 ble innkallingen mottatt fire uker før, men det var ingen møter i formannskapet i tidsrommet fra innkalling var mottatt til generalforsamling avholdt. Dermed er ingen av innkallingene behandlet politisk før generalforsamling.

I 2016 og 2017 var det kun ordinære saker til behandling i generalforsamlingen. Til generalforsamling i mai 2018 er det en sak om vedtaksendring, og den er allerede behandlet av formannskap sak 62/17 og bystyret 76/17. Bystyret vedtok å be generalforsamlingen om å endre selskapets vedtekter § 5.

I juni 2017 hadde formannskapet sak om årsberetning og årsregnskap for 2016 for selskapet som orienteringssak. Dette ble gjort ca. en uke etter gjennomført generalforsamling i selskapet.

Årlig sak om eierstrategier

Rådmannen skal fremme sak for bystyret hver høst med oppdaterte eierstrategier. Det er ikke fremmet en samlet sak høsten 2016 eller i 2017 for bystyret. Formannskapet og bystyret har våren 2017 vedtatt eierstrategi for Porsgrunn Utvikling AS.

I tillegg til den årlige saken, skal bystyret skal ha en total gjennomgang av eierpolitikken hvert fjerde år, senest ett år etter konstituering av det nye kommunestyret. Eiermeldingen er vedtatt av bystyret i januar 2016, og det er derfor foreløpig ikke aktuelt å se på oppfølging av dette.

3.4 Samordning av eierskap

Sørger kommunen for tiltak som sikrer ønsket samordning med andre eiere?

3.4.1 Kontrollkriterier

KS anbefaler at det blir utarbeidet felles Eiermeldinger for selskap kommunen eier sammen med andre kommuner, slik at en sikrer felles føringer fra eierne der det er mulig.

Vi skal undersøke i hvilken grad Porsgrunn kommune har gjort tiltak for at føringer som selskapene skal rette seg etter, som f.eks. innkallingsfrist til generalforsamling, er samordnet med forventninger fra andre eiere.

- Kommunen bør ha tiltak for å sikre felles føringer fra eierne i selskap som kommunen eier sammen med andre kommuner.

3.4.2 Fakta om samordning av eierskap

Det er ikke laget noen felles Eiermelding eller eierstrategi for de tre selskapene med delt eierskap. Rådmannen opplyser at det er laget en felles eierstrategi for ett selskap kommunen som eier sammen med andre, Skagerak Energi.

Administrasjonen opplyser at de sikrer at kommunens føringer for selskapene blir formidlet og samordnet med andre eiere blant annet gjennom Eiermøter. Det er gjennomført

eiermøte bl.a. i GREP Grenland AS høsten 2017 og i Grenland havn IKS i mars 2018. Kommunen har nedfelt i egen eiermelding at kommunen skal fremme sine interesser overfor selskapet gjennom generalforsamling, representantskap og eiermøter.

I eierstyringsprinsippene er det ikke omtale av tiltak for å sikre samordning av eierskap i selskap med delt eierskap, utover at bystyret i slike selskap utøver sitt ansvar gjennom representantskap eller generalforsamling og i henhold til selskapets vedtekter.

Som nevnt i punkt 3.3 har kommunen i egne eierstyringsprinsipper fastsatt at innkallingen skal skje minst seks uker før generalforsamlingen/representantskapsmøtet dersom dokumentene skal behandles politisk. Dette er ikke nedfelt i selskapsavtaler eller vedtekter for selskapene. Vi har sett på eiermeldingen til Skien kommune og Telemark fylkeskommune, som begge eier selskap sammen med Porsgrunn kommune. De har ikke samme innkallingsfrist som Porsgrunn.

4 Vurdering av eierstyring

Kommunen har gjennom egen eiermelding vedtatt en del prinsipper som kan tilrettelegge for god eierstyring. Det er også positivt at kommunen har lagt ut mye og god informasjon på egne nettsider. Det er viktig at denne informasjonen er oppdatert. Vi mener imidlertid at kommunen bør ha flere tiltak enn informasjon via egne nettsider for å sikre at selskapene er kjent med disse prinsippene. At det er elementer i eiermeldingen som ikke er fulgt opp av selskapene, bl.a. innkallingsfrist for generalforsamling, kan også være et tegn på at dette ikke har vært godt nok kjent.

4.1.1 Opplæring

- Kommunen bør som en del av sitt folkevalgtprogram gjennomføre obligatoriske kurs eller eierskapsseminarer. Den første opplæringen bør gjennomføres i løpet av de første 6 månedene av valgperioden. Det anbefales at kommunestyret får en oversikt over status for selskapene.

Kommunen har gjennomført opplæring i eierstyring, og den ble gjennomført kort tid etter valget, i tråd med anbefalingene fra KS om at den første opplæringen bør gjennomføres i løpet av de første 6 månedene. Formuleringen indikerer at opplæringen bør gjennomføres i flere runder. Det at bystyret skal ha en samlet gjennomgang av eierpolitikken hvert fjerde år

og en årlig sak med oppdaterte eierstrategier, kan naturlig inngå i kommunens opplæring i eierstyring. Slik sett får en opplæring i flere runder, og bystyret får god informasjon.

4.1.2 Representasjon i eierorgan

- Bystyret selv skal velge representant til representantskapet i interkommunale selskap etter innstilling fra valgnemnd (kommunens eierstyringsprinsipp nr. 5 og IKS-loven § 6)
- Medlem i representantskapet kan ikke velges som styremedlem i et IKS (IKS-loven § 10)
- Representasjon må utøves i samsvar med habilitetsreglene.
- Formannskapet skal ivareta kommunens interesser i selskaper, og kan gi fullmakt til å møte i generalforsamling for selskap som kommunen eier. (Delegasjonsreglementet § 3 og Eierstyringsprinsipp nr. 5)
- Ledende folkevalgte bør velges til å representere kommunen i eierorganene (KS anbefaling nr. 7)

Kommunens medlemmer i representantskapet i de to IKSene er valgt av bystyret, i tråd med kommunens eget eierstyringsprinsipp og IKS-loven § 6. Det er ingen av medlemmene i representantskapet som sitter i selskapets styre. Det at kommunen har valgt vararepresentanter i rekke sikrer bedre kontinuitet i eierorganet.

Kravet i IKS-loven om at medlem i representantskapet ikke kan velges som styremedlem i et IKS er ivaretatt. Aksjeloven har ikke tilsvarende regler. Opptreden på vegne av kommunen i generalforsamling eller representantskap er imidlertid omfattet av kommunelovens habilitetsregler. Varaordfører er styremedlem i GREP Grenland AS, og blir dermed som hovedregel inhabil til å forberede eller avgjøre saker for kommunen hvis selskapet er part i saken (f.eks. ved behandling av innkalling til generalforsamling eller i en sak om kommunalt tilskudd til selskapet), jf. kommuneloven § 40 nr. 3 og forvaltningsloven § 6. Dette gjelder også hvis vedkommende opptrer på vegne av kommunen i generalforsamlinger. Inhabilitetsreglene får ikke anvendelse dersom det er åpenbart at tilknytningen til saken eller partene ikke vil kunne påvirke vedkommendes standpunkt, og verken offentlige eller private interesser tilsier at han viker sete, jf. forvaltningsloven § 6 fjerde ledd. F.eks. dersom formannskapet hadde tatt standpunkt til hva som er kommunens mening i forkant av behandling i generalforsamling, kunne varaordfører likevel vært kommunens representant, fordi det ikke var hennes, men formannskapets standpunkt som ble fremmet i generalforsamling. Generalforsamlingssakene der varaordfører var kommunens eierrepresentant ble imidlertid ikke behandlet av formannskapet. Kommunens mening ble

dermed avgjort i generalforsamling av kommunens representant, noe varaordfører var inhabil til å gjøre, siden hun sitter i styret. Det at et styremedlem i selskapet møter som kommunens eierrepresentant i eiermøter, svekker også eierorganets kontrollfunksjon i forhold til styret.

Styreleder i GREP Grenland AS fikk fullmakt fra alle eierne til å opptre for dem i ekstraordinær generalforsamling. Det medfører også inhabilitet etter forvaltningsloven § 6 første ledd, jf. § 10. Vi vil imidlertid påpeke at valg av ansatte-representanter til styret ikke skal vedtas på generalforsamling – ansattrepresentanten velges direkte av de ansatte, jf. aksjeloven § 6-4 og forskrift 20. juni 2014 nr. 850 (representasjonsforskriften).

Det at søsken sitter som medlem i representantskap og i styret fører ikke til automatisk inhabilitet. Det kan imidlertid teoretisk sett komme opp enkeltsaker som kan medføre inhabilitet, noe kommunen bør være oppmerksom på.

Det er ikke nedfelt skriftlig at ordfører har fullmakt til å møte i generalforsamling i de to aksjeselskapene vi har sett på, hverken i delegasjonsreglement, i eiermeldingen eller annet vedtak. Ordfører er kommunens rettslige representant og underskriver på vegne av kommunen, jf. kommuneloven § 9. Denne bestemmelsen dekker ikke fullmakt til å møte i generalforsamling. Praksisen kommunen har med at det er ordfører som møter i generalforsamling, bør derfor nedfelles i delegasjonsreglementet, eventuelt i eiermeldingen som vedtas av bystyret, eller i annet bystyrevedtak.

Det at ordfører møter i generalforsamling, sikrer at det er ledende folkevalgte som møter i eierorganet, slik KS anbefaler. Også når det gjelder de interkommunale selskapene mener vi at kommunen har sikret dette, selv om det i fergeselskapet ikke er like tydelig at det er ledende folkevalgte som sitter i representantskapet som for Grenland Havn.

4.1.3 Avklaringer og rapportering

- ***Kommunen skal ha rutiner som sikrer at bystyrets syn blir videreformidlet til kommunens representanter i generalforsamling og representantskap.***
- ***Formannskapet skal behandle generalforsamlingsdokumenter og representantskapsdokumenter.***
  - ***Bestemmelser om forlenget innkallingsfrist til generalforsamling bør tas inn i selskapets vedtekter.***
- ***Rådmannen skal fremme sak for bystyret hver høst med oppdaterte eierstrategier.***

Kommunen har en rutine som kan sikre at bystyrets syn blir videreformidlet til kommunens representanter i generalforsamling og representantskap gjennom den årlige gjennomgangen av oppdaterte eierstrategier i bystyret og at formannskapet skal behandle dokumenter til representantskap og generalforsamling. Det er imidlertid ikke blitt praktisert slik til nå.

Formannskapet har i liten grad behandlet innkallinger til generalforsamling eller representantskap, selv om saker utenom de ordinære har stått på dagsorden. Dette skyldes dels at møtetidspunkt ikke er godt samordnet med formannskapets møtetidspunkt, og dels at innkallingene ikke har kommet i samsvar med fristen. Det er ikke nedfelt i vedtektene til noen av selskapene at innkalling til generalforsamling skal sendes ut med den forlengede fristen som kommunen har satt i sin eiermelding.

Vi har imidlertid sett at saker som det er lovpålagt at bystyret selv behandler, er behandlet av bystyret (f.eks. økt låneramme). Sak om endring av selskapsavtale for Grenland Havn IKS ble behandlet av bystyret i forkant av representantskapet, mens det for Brevik Fergeselskap IKS ble gjort i etterkant. Endring av selskapsavtalen som etter IKS-loven må vedtas av kommunestyret selv, må vedtas likelydende i alle kommunestyrene. Særlig i IKS med mange eiere, er det hensiktsmessig at slike forslag så langt som mulig er forankret hos eierne, før de sendes til behandling i kommunestyrene. Slik forankring kan gjøres når saken behandles i representantskapet. Altså at eierrepresentant(e) allerede da har avklart hva som er kommunestyrets syn i saken. Det vil gjøre den videre prosessen enklere fordi eventuell uenighet mellom eierne da kan løses før saken sendes til kommunestyrebehandling.

Bystyret har behandlet de saker som er lovpålagt, men kommunen har etter vår vurdering ikke sikret godt nok at kommunens representanter i eierorganet får gjort nødvendige avklaringer i forkant av representantskap/generalforsamling. I kommunens eierstyringsprinsipper er det tiltak som kunne sikret dette, men de er ikke fulgt. Tiltakene kommunen har, er at formannskapet skal behandle dokumenter fra representantskap/generalforsamling før møtene gjennomføres og at bystyret årlig skal behandle oppdaterte eierstrategier og i den forbindelse kan gi formannskapet rammer for eierstyringen. Kommunen bør også legge bedre til rette for at innkallinger kan behandles av formannskapet, f.eks. gjennom vedtektsfestede innkallingsfrister og praktiske avklaringer med selskapene og eventuelt andre eierne om egnede møtedatoer.

4.1.4 Samordning av eierskap

- Kommunen bør ha tiltak for å sikre felles føringer fra eierne i selskap kommunen eier sammen med andre kommuner.

Kommunen har i liten grad tiltak for å sikre felles føringer fra eierne i selskap kommunen eier sammen med andre. Det er positivt at det har vært eiermøter. Porsgrunn kommune bør vurdere flere tiltak for bedre samordning med andre eiere, f.eks. felles eierstrategi eller enkle tiltak for å harmonere krav og forventninger til selskapene.

5 Konklusjoner og anbefalinger

I hvilken grad legger Porsgrunn kommune til rette for god eierstyring?

- *Sørger kommunen for:*
  - *at folkevalgte får opplæring i eierstyring,*
  - *at eierrepresentantene har gyldig fullmakt, og*
  - *at selskapsspørsmål får nødvendig avklaring med og blir rapportert til bystyret/formannskapet?*
  - *tiltak som sikrer ønsket samordning med andre eiere?*

Samlet sett har kommunen flere tiltak som kan legge til rette for god eierstyring. Kommunen har utarbeidet en eiermelding som gir mye og nyttig informasjon, men det er informasjon om selskapene som ikke er oppdatert.

Kommunen har sørget for at folkevalgte får opplæring i eierstyring. Kommunen bør sikre at eiermeldingens del om politisk gjennomgang av eierstrategier blir fulgt opp og at en i hver valgperiode får en samlet gjennomgang av eierpolitikken.

Porsgrunn kommune sikrer til en viss grad at eierrepresentanter har gyldig fullmakt. Ordførers fullmakt til å møte i generalforsamlinger bør nedfelles i delegasjonsreglementet eventuelt i eierstyringsprinsippene. Kommunen ivaretar anbefalingen om å ha ledende folkevalgte i eierorganene, men har ikke sikret godt nok at representasjonen utøves i tråd med habilitetsreglene.

Det er etablert en fast ordning for at selskapsspørsmål kan bli avklart med og rapportert til formannskapet og bystyret, men ordningen er i liten grad fulgt opp. Vi har sett at bystyret har behandlet saker som krever bystyrevedtak etter loven. I henhold til

eierstyringsprinsippene burde formannskapet fått seg forelagt også ordinære saker til representantskap/generalforsamling, som f.eks. valg av styret.

Kommunen har gjennomført eiermøter, som er et viktig tiltak for å sikre samordning med andre eiere, men har i liten grad felles eierstrategier for selskap de eier sammen med andre. Kommunen bør også sikre felles føringer for bl.a. innkallingsfrister til generalforsamling i selskap som eies sammen med andre og at kommunens føringer er kjent og blir fulgt opp av selskapene.

Vi anbefaler Porsgrunn kommune å:

- gjennomgå og oppdatere kommunens eiermelding og sikre at eierstyringsprinsippene følges,
- sikre at fullmakter til eierrepresentanter er forankret i vedtak i bystyret eller formannskapet,
- treffe tiltak for å ivareta habilitetsreglene i eiersaker,
- treffe tiltak for å sikre at innkallinger til representantskap/generalforsamling kan behandles av formannskapet,
- vurdere flere tiltak for å sikre samordning av eierskap.

Vedlegg

Vedlegg 1 – KS anbefalinger for godt eierskap

Vedlegg 1: KS' anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll

Nr. 1 OBLIGATORISK OPPLÆRING AV OG INFORMASJON TIL FOLKEVALGTE

Kommunene bør som en del av sitt folkevalgtprogram gjennomføre obligatoriske kurs eller eierskapsseminarer. Den første opplæringen bør gjennomføres i løpet av de første 6 månedene av valgperioden. Det anbefales at kommunestyret får en oversikt over status for selskapene.

Nr. 2 VURDERING OG VALG AV SELSKAPSFORM

Det er eiers ansvar å sikre en selskapsform som er tilpasset selskapets formål, eierstyringsbehov, samfunnsansvar, hensynet til innsyn, markedsforhold og det aktuelle lovverket.

Nr. 3 FYSISK SKILLE MELLOM MONOPOL OG KONKURRANSEVIRKSOMHET

Selskaper som opererer i et marked i konkurranse med andre aktører i tillegg til monopolvirksomhet, bør som hovedregel skille ut den markedsrettede delen av virksomheten for å unngå rolleblanding og kryssubsidiering.

Nr. 4 UTARBEIDELSE AV EIERSKAPSMELDINGER

Kommunestyrene bør hvert år fastsette overordnede prinsipper for sitt eierskap ved å utarbeide en eierskapsmelding for alle sine selskaper.

Eierskapsmeldingen bør minimum ha disse hovedpunktene:

1. Oversikt over kommunens virksomhet som er lagt i selskaper og samarbeid.
2. Politisk styringsgrunnlag gjennom kommunens prinsipper for eierstyring
3. Juridisk styringsgrunnlag knyttet til de ulike selskaps- og samarbeidsformene.
4. Formålsdiskusjon og selskapsstrategi knyttet til de ulike selskapene, herunder styringsdokumentene.
5. Selskapenes samfunnsansvar knyttet til miljø, likestilling, åpenhet, etikk osv.

Nr. 5 UTARBEIDELSE OG REVIDERING AV STYRINGSKAPITLER

Kommunestyret skal utarbeide og bør jevnlig revidere styringsdokumentene og avtalene som regulerer styringen av selskapet.

Nr. 6 EIERMØTER

KS anbefaler at det jevnlig gjennomføres eiermøter for å bidra til god eierstyring og kommunikasjon med selskapet. Et eiermøte er et møte mellom representanter fra kommunen som eier, styret og daglig leder for selskapet.

Nr. 7 EIERORGANETS SAMMENSETNING OG FUNKSJON

Avhengig av selskapets formål, anbefales det som en hovedregel at kommunestyret oppnevner sentrale folkevalgte som selskapets eierrepresentanter i eierorganet. Eierstyring skal utøves innenfor rammen av kommunestyrets vedtak.

Nr. 8 GJENNOMFØRING AV GENERALFORSAMLINGER OG REPRESENTANTSKAPSMØTER

De formelle eiermøtene er generalforsamling eller representantskap. Det er styret som innkaller. Bestemmelser om innkallingsfrist bør tas inn i vedtektene, slik at det tas hensyn til kommunens behov for å ha tid til å behandle aktuelle saker.

Nr. 9 SAMMENSETNINGEN AV STYRET

Det er eiers ansvar å sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset det enkelte selskaps virksomhet. Det anbefales at kommunen sikrer opplæring av styremedlemmene.

Nr. 10 VALGKOMITE OG STYREUTNEVNELSER

Ved valg av styrer til kommunalt eide selskaper bør det vedtektsfestes bruk av valgkomite.

Nr. 11 KJØNNMESSIG BALANSE I STYRENE

Det anbefales at eierorganet uavhengig av organisasjonsform tilstreber balansert kjønnsrepresentasjon. Styremedlemmene behøver ikke være bosatt i kommunen.

Nr. 12 RUTINER FOR Å SIKRE RIKTIG KOMPETANSE I SELSKAPSSTYRENE

Eier har ansvar for å sikre at styret har den nødvendige kompetansen for å nå selskapets mål. Eier bør også anbefale styret selv jevnlig å vurdere egen kompetanse ut fra eiernes formål med selskapet. Det er derfor anbefalt flere rutiner for å sikre nødvendig kompetanse.

Nr. 13 STYRESAMMENSETNING I KONSERNMODELL

Styremedlemmer i morselskap bør ikke sitte i styret til datterselskap. Konserndirektøren kan være representert i datterselskapenes styrer.

Nr. 14 OPPNEVNELSE AV VARAREPRESENTANTER

Der det utpekes varamedlemmer til styret bør ordningen med numeriske varamedlemmer benyttes for å sikre kontinuitet og kompetanse i styret.

Nr. 15 HABILITETSVURDERINGER

Det anbefales at styrene etablerer faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter. Ordfører og rådmann bør ikke sitte i styret i selskaper.

Nr. 16 GODTGJØRING AV STYREVERV

Kommunen bør i forbindelse med utarbeidelse av eierskapsmelding ha en prinsipiell diskusjon om godtgjøring av styreverv. Denne bør danne grunnlag for eierorganets fastsetting av styrehonorar.

Nr. 17 REGISTRERING AV STYREVERV

Alle som påtar seg styreverv for kommunale selskaper bør registrere vervene på www.styrevervregisteret.no

Nr. 18 ARBEIDSGIVERTILHØRIGHET I SELVSTENDIGE RETTSSUBJEKTER

Det anbefales at selskapene søker medlemskap i en arbeidsgiverorganisasjon. KS Bedrift vil være et naturlig valg for mange av disse selskapene.

Nr. 19 UTARBEIDELSE AV ETISKE RETNINGSLINJER

Eier bør påse at selskapsstyrene utarbeider, og jevnlig reviderer, etiske retningslinjer for selskapsdriften.

Nr. 20 SÆRLIG OM ADMINISTRASJONSSJEFENS ROLLE I KOMMUNALE FORETAK

Det anbefales at kommunestyrene ved opprettelse av kommunale foretak diskuterer administrasjonssjefens rolle og handlingsmuligheter overfor daglig leder.

Nr. 21 UTØVELSE AV TILSYN OG KONTROLL

Kommunestyret har både et tilsyns og kontrollansvar for å sikre at kommunen når sine mål, at regelverket etterleves og at etiske hensyn ivaretas. Kontrollen utføres blant annet gjennom regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll. Kontrollansvaret gjelder også når virksomheten er skilt ut i egne selskaper.

Leser du dokumentet elektronisk?

For PC, android nettbrett eller Mac

Dette er et PDF-dokument, som er lagt til rette for Adobe Acrobat Reader. Adobe Acrobat Reader gir pålitelig visning av PDF, og kan lastes ned gratis.

Skal du finne noe raskt?

Du kan se innholdsfortegnelsen til venstre på skjermen hvis du velger dette ikonet, som du kan klikke på til venstre i skjermen.

Klikk på ønsket kapittel for å komme direkte dit i dokumentet.

Du kan også søke etter ord i teksten. Tast Ctrl+F på PC, eller Cmd+F på Mac, og skriv inn ønsket ord i søkefeltet som dukker opp.

Lese på iPad?

På iPad kan du lese dokumentet i iBooks.

Last ned rapporten fra e-posten, og åpne den i iBooks.

Importer med iBooks

- Klikk på ikonet
- Dokumentet legges i biblioteket

Her kan du bla gjennom rapporten side for side, eller du kan hoppe til ønsket side ved å bruke sidevisning. Sidevisning velger du fra toppen av skjermen (feltet til venstre i ikonet). Det er også mulig å navigere fra innholdsfortegnelsen – det velger du også fra toppen av skjermen (feltet i midten av ikonet).

[Klikk her for å gå tilbake til forsiden.](#)